

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sınıf İçi Sorunlarının Çözümünde Eğitim İçerikli Filmlere İlişkin Görüşleri

Opinions of Social Studies Teachers on Educational Films in Solving Classroom Problems

Nalan Altay¹

¹ Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa, Türkiye, nalankoglu@gmail.com

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi (Received Date)

25.06.2021

Kabul Tarihi (Accepted Date)

08.11.2021

**Sorumlu Yazar*

nalankoglu@gmail.com

Öz: Bu çalışma eğitim içerikli filmlerin sosyal bilgiler öğretmenlerinin sınıf içi uygulamalarına etkisini ortaya koymak için yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış; durum çalışması şeklinde desenlenmiştir. Araştırmada katılımcı grup sosyo-ekonomik farklılıklardan kaynaklı sınıf içi sorunların çözümünde eğitim içerikli filmlerden en az birini izleyen sosyal bilgiler öğretmenleridir. Bu amaçla İzmir ilindeki ortaokullarda görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinden veri toplanmıştır. Veri toplama sürecinde araştırmaya katılan dokuz öğretmenin tamamının “Özgürlük Yazarları” filmini izlediği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle yapılandırılmış görüşme formu bu filme göre düzenlenerek veri toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İzlenen filmin, öğrencilerin gelişimini destekleyen bir yaklaşım geliştirme ve öğrenciyle iletişim kurma boyutunda öğretmenlik mesleğine katkı sağladığı görülmüştür. Sınıf içi sorunların çözümünde film, değer ve beceri öğretimi alanında öğretmenleri motive etmiştir. Ayrıca filmi izleyen öğretmenler öğrencilerin dezavantajlarının göz önüne alınarak eğitim sürecinin yapılandırılma konusunda da filminden etkilenmiştir. Filmin akılda kalıcı sahnelerinin içeriği ise öğrenciyi kazanma ve öğretmen niteliklerine ilişkin sahnelerdir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretmen görüşleri, eğitim içerikli filmler, dezavantajlı öğrenciler, özgürlük yazarları

Abstract: This study was conducted to reveal the effect of educational films on social studies teachers' classroom practices. Qualitative research method was used in the study; designed as a case study. In the research, the participant group was social studies teachers who watched at least one of the educational films about solving in-class problems arising from socio-economic differences. For this purpose, data were collected from social studies teachers working in secondary schools in İzmir. During the data collection process, it was revealed that all of the nine teachers participating in the research watched the movie "Freedom Writers". For this reason, the semi-structured interview form was arranged according to this film and data were collected. The collected data were analyzed by content analysis method. It has been seen that the watched movie contributes to the teaching profession in terms of developing an approach that supports the development of students and communication with students. In solving classroom problems, the film motivated teachers in the field of value and skill teaching. In addition, the teachers who watched the movie were also influenced by the movie in terms of structuring the education process by considering the disadvantages of the students. The content of the catchy scenes of the movie is the scenes related to acquiring students and teacher qualifications.

Keywords: Social studies, teacher opinions, educational films, disadvantaged students, freedom writers

Altay, N. (2022). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sınıf içi sorunlarının çözümünde eğitim içerikli filmlere ilişkin görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 198-207. <https://doi.org/10.17556/erziefd.952485>

Giriş

Ülkemiz kentlerinde yoğun iç göç, kentli bireyler arasında ekonomik farklılıkların derinleşmesinin temel nedenlerinden birini oluşturmuştur. Son yıllarda özellikle Afganistan, İran, Irak ve Suriye gibi ülkelerde yaşanan çatışmalar nedeniyle sığınmacı göçüne de maruz kalan ülkemizde, özellikle kentler farklı sosyo-ekonomik ve kültürel yapıların bir arada yaşadığı yerleşimler haline almıştır. Kente göç edenler iş bulma, barınma, kentliler tarafından kabul görme, ötekileştirilme gibi güçlüklerle karşılaşmaktadır (Şahnagil & Güler, 2019). Kente göç edenler için kentsel yaşama uyum ve farklı sosyo-kültürel gruplarla bir arada yaşayabilme süreci kentleşme açısından önemli bir durumdur. Kimi zaman bu süreç kente uyumsuzluk, çatışma ve kültürler arasında iletişim kopukluklarını doğurmuştur (Akıncı, Nergiz, & Gedik, 2015). Günümüz şehirleri, sosyal düzensizlik, dışlanma, damgalanma ve kentsel yoksulluk üzerine inşa edilen hiyerarşik sosyal yapısı, bu yapıya dayalı siyasi ve kültürel kalıpları ile sosyal eşitsizliğin yeni mekânları haline gelmiştir (Aytaç, 2016). Bu eşitsizlikler

eğitim-öğretim faaliyetleri açısından da yeni sorunları doğurmuştur.

Bir birey, fiziksel yapı, cinsiyet, yetenek, ruhsal yapı, gelişim yönleri, motivasyon, tutum ve algı, sosyal ve kültürel yönler gibi özellikleri ile diğerlerinden ayırt edilir. (Akpan, Essien & Okure, 2013). Kentlerimize yoğun göç, eğitim öğretim sürecinde dikkate alınması gereken bu bireysel farklılıklara sosyal, ekonomik ve kültürel farklılıkları da eklemiştir. Yapılan çalışma yoğun göçe maruz kalmış ve dolayısıyla sosyo-ekonomik yapı farklılığının derin bir şekilde hissedildiği büyükşehirlerimizden biri olan İzmir'deki devlet okullarında gerçekleştirilmiştir.

Balkar (2008), sınıf içi öğrenci ilişkilerini en fazla etkileyen unsurun farklı sosyo-ekonomik özelliklerden kaynaklandığını ortaya koymuştur. Erkan (2011) sosyo-ekonomik düzeyi yüksek öğrencilerin okula hazırbulunuşluk düzeylerinin sosyo-ekonomik düzeyi düşük öğrencilere göre yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. UNESCO (2016) öğrencilerin sahip oldukları sosyal-ekonomik ve kültürel farklılıkların bazen bir dezavantaj oluşturduğunu vurgulamıştır. Yaşlarına uygun olmayan ve risk içeren bir

yaşam süren çocuklar dezavantajlı çocuklar olarak adlandırılır (Uçuş, 2016). Dezavantajlı çocukların ekonomik, manevi ve duygusal olarak yoksunluk yaşadıkları söylenebilir. Bu kesim mekânsal, sosyal veya kültürel ayrımcılık nedeniyle dışlanmaya maruz kalabilmektedir (Adaman & Keyder, 2005). Diğer yandan dezavantajlı öğrencilerin yeterli akademik gelişme ve başarı gösteremedikleri ve okul gibi sosyal alanlarda kişisel gelişim ve güven sorunu yaşadıkları ortaya çıkmıştır (Özbaş, 2018). Çocuğun duygusal ve zihinsel gelişiminde ailenin yetersiz kalması durumunda okul bu eksikliği giderebilecek önemli bir kurum olarak karşımıza çıkar. Ancak okulun öğrenciyi toplumsallaştırma işlevini yerine getirememesi de bu öğrencilerin sorunlarını daha aşılabilir hale getirmektedir. Örneğin, hırsızlık, okuldan kaçma gibi olumsuz davranışlar daha da derinleşebilmektedir (Kazu, 2018). Öte yandan sosyo-ekonomik yetersizliği olan ailelerde büyüyen çocukların genel olarak akademik başarılarının da düşük olduğu gözlenmiştir (Şirin, 2005). Yine göç yaşamış sosyo-ekonomik profili düşük öğrencilerle yapılan bir çalışmada bu öğrencilerin arkadaşları tarafından kabul edilmeme ve dışlanma gibi sorunlar yaşadığı ortaya çıkmıştır. Aynı çalışmada bu öğrencilerin diğer öğrencilerle kavga etme, küfretme gibi olumsuz davranışlar sergilendiği de ortaya konmuştur (Bozan & Kaştan, 2018). Göç etmiş ailelerin çocukları ile yapılan başka bir çalışmada öğrencilerin uyum sorunu yaşadığı da ortaya konmuştur (Uluocak, 2009). Küçükali ve Özdemir (2018) tarafından yapılan çalışmada ise göç etmiş ailelerin ilköğretim çağındaki çocuklarının yeterince eğitim alamadıkları; bu öğrencilerin keyifli ve neşeli bir eğitim ortamına ihtiyaç duyduğu ifade edilmiştir.

Sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklar pek çok sinema filmine konu olmuştur. Ancak okullarda sosyo-ekonomik eşitsizliklerin yol açtığı sorunları konu edinen eğitim içerikli filmlerin de olduğu bilinmektedir. Filmler bir eğlence aracı olsalar da kültür ve ideoloji yaymak gibi işlevleri de vardır. Filmler ürettikleri toplumun şartlarından bağımsız olarak düşünülemezler; dolayısıyla o toplumun yapısını yansıtırlar (Sevinç, 2014). Filmler aracılığı ile aktarılmak istenen düşünce, oyuncularla, senaryoyla, söylemlerle, görüntü ve seslerle beyaz perdeye taşınır. İzleyicilerin kendinden, kültürlerinden, inanış ve yaşamışlıklarından kesitler bulduğu filmlerden etkilenmemesi mümkün değildir (Gündüz & Altınbaş, 2018). Filmler geniş kitlelere hitap etme, gerçekleri kurgusallaştırarak sunma, olayların farklı boyutlarını yansıtmaya, akılda kalıcılığı kolaylaştırma ve seyirciyi güdüleme gibi özelliklerinden dolayı önemli etkileşim araçlarından biridir (Tofur, 2018). Eğitim içerikli filmler ise eğitim sistemini, onun sorunlarını, bu sorunların arkasında yatan nedenleri yansıtmaktadır.

Alanyazında filmlerin eğitim-öğretim ortamlarında kullanımının sonuçlarına ilişkin çalışmalar incelendiğinde Türk sinemasının 1965-2007 yılları arasında okul yöneticilerini tasvirini içeren 23 filmin analiz edildiği Gündüz ve Altınbaş (2018)'a ait çalışma dikkati çekmektedir. Bu araştırma sonucunda Türk sinemasında okul yöneticilerinin olumsuz özelliklerle tasvir edildiği ortaya konmuştur. Kezer ve Çetiner (2019) Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlere önerilen eğitim içerikli filmlerin ölçme değerlendirme öğelerini incelemiştir. Ünal (2020) ise eğitim içerikli filmleri içerdiği değerler açısından incelemiştir. Bu filmlerde sevgi, yardımseverlik, saygı, dayanışma ve

çalışkanlık değerlerinin sıklıkla işlendiği sonucuna ulaşılmıştır. İmik –Tanyıldızı ve Karabulut (2018) okul öncesi öğrencilerle yaptığı çalışmada öğrencilerin televizyon programlarına yönelik tercihlerini incelemiştir. Berber, Anılan, Odabaş ve Alkan (2019) fen bilimleri öğretmen adaylarının eğitimde çizgi filmlerin kullanılmasına yönelik görüşlerini ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda öğretmen adayları çizgi filmlerin uygun konu, karakter ve davranışları içermesi gerektiğini vurgulamıştır. Öztaş, Anıl ve Kılıç (2013) tarihi diziler ve filmlerin tarih bilimine yönelik ilgiyi artırdığını ortaya koymuş; Oruç ve Sarıbudak (2015) ise eğitim içerikli filmlerin eğitim ortamlarında kullanımının olumlu sonuçlar verdiğini belirtmiştir. Tanase (2013) ABD’de bir üniversitede Sınıf Yönetimi dersinde Özgürlük Yazarları filmi izleyen 71 öğretmen adayı ile yaptığı çalışmada filmde tanık oldukları bazı stratejileri belirleyip bunların öğrencilerine sağlayacağı faydaları ortaya koyan bir çalışması mevcuttur.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın tavsiye ettiği eğitim içerikli filmler listesinde yer alan "Kalk ve Diren", "Sınıf", "Tepetaklak Nelson" ve "Özgürlük Yazarları" gibi filmleri okullarda sosyo ekonomik ve kültürel farklılıkları konu edinmektedir. Bu çalışmada, sosyal bilgiler öğretmenlerinin sınıf içi sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklardan kaynaklı sorunların çözümünde eğitim içerikli filmlere ilişkin görüşleri nasıldır? sorusuna yanıt aranmıştır. Bu problem çerçevesinde oluşturulan alt problemler şunlardır:

1. Eğitim içerikli filmler sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yaklaşımlarını nasıl etkilemiştir?
2. Eğitim içerikli filmler sınıf içi sorunların çözümünde sosyal bilgiler öğretmenlerini nasıl etkilemiştir?
3. Eğitim içerikli filmlerin sosyal bilgiler öğretmenlerini etkileyen sahnelerinin içerikleri nasıldır?

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama süreci, güvenilirlik ve geçerlik, veri analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın deseni, nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışmasıdır. Durum çalışması betimsel bir araştırma yöntemidir ve görece az sayıda öğretmenle eğitim içerikli bir film hakkında ayrıntılı bilgi edilmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmacı belli bir zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu gözlem, görüşme, doküman, rapor gibi veri toplama araçları ile derinlemesine inceleyerek, durumları ve duruma bağlı temaları ortaya koyar (Creswell, 2007).

İçinde bulunduğumuz süreçte yoğun göçe maruz kalmış kentlerimizde farklı sosyo-ekonomik yapıya sahip öğrencilerin farklı bilişsel, duygusal ve sosyal gelişim gösterdikleri ve bu süreçte de çeşitli sorunlar yaşadıkları bilinmektedir. Öğrencilerin sosyalleşmesinde etkili bir ders olduğu düşünülen sosyal bilgiler dersi kapsamında sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklardan kaynaklı sınıf için sorunların çözümünde eğitim içerikli filmlerin rolü ortaya konmaya çalışılmıştır. Başka bir deyişle çalışmada durum sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklardan kaynaklı sorunların çözümünde eğitim içerikli filmler hakkında sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleridir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 eğitim öğretim yılında İzmir ilindeki devlet okullarında görev yapan 9 sosyal bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmacı Covid-19 salgını nedeniyle katılımcılara telefon aracılığı ile ulaşmıştır. Katılımcılar çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Araştırma verilerinin sunumunda katılımcılara Ö.1, Ö.2, Ö.3 ..... Ö.9 şeklinde temsiller verilmiştir.

Verilerin Toplanması/Süreç

Veri toplama süreci öncesi öncesinde Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Yayın Etik Kurulu tarafından 19/03/2021 tarih 2021/04 sayılı etik kurul kararı ve İzmir Valiliği İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü E-12218877-601,01,02-24956302 sayılı araştırma izni alınmıştır.

Veri toplama araçları

Bu çalışmada veri toplama aşamasında sırasıyla şu aşamalar uygulanmıştır.

- Araştırmaya konu olan filmler Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlere önerdiği (MEB, 2018) ve teması sınıflarda sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklar olan filmler belirlendi. Bu filmler "Kalk ve Diren", "Sınıf", "Tepetaklak Nelson" ve "Özgürlük Yazarları" dır. Bunlar, daha önce araştırmacı tarafından izlenen filmlerdir. Filmler, Millî Eğitim Bakanlığı hizmet içi eğitim programları, alanyazın ve bir uzman akademisyen görüşü alınarak belirlenmiştir.
- Araştırmacı, İzmir'de devlet okullarında görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin bir kısmına e-posta ve telefon yoluyla ulaşmıştır. 9 öğretmen bu filmlerden en az birini izlediklerini ve araştırmaya katılabileceklerini belirterek geri dönüş yapmışlardır. Katılımcıların sekizi yalnızca Özgürlük Yazarları filmini izlemiş; biri ise hem Özgürlük Yazarları ve hem de Sınıf filmlerini izlediklerini belirtmişlerdir. Bu öğretmenler, araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formuna yönlendirilmiştir. Hem açık uçlu hem de açık uçlu olmayan soruları içeren yarı yapılandırılmış görüşme, yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme türlerinin bir karışımıdır (Merriam, 2009). Görüşme soruları oluşturulurken alanyazından yararlanılmıştır. Sorular eğitim bilimleri alanında çalışan akademisyenlerin görüşü alınarak düzenlenmiş; iki sosyal bilgiler öğretmenine yöneltmiştir. Daha sonra soruların anlaşılabilirliği ve amaca uygunluğunu sağlamak için gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Diğer yandan araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı "Özgürlük Yazarları" filmini izlediği için görüşme soruları aşağıdaki gibi düzenlenmiştir:

- "Özgürlük Yazarları" filmi öğretmenlik mesleğine yaklaşımınıza etkisi nasıl oldu?
- "Özgürlük Yazarları" filmi sınıf içi sorunların çözümünde sizi nasıl etkiledi?

- "Özgürlük Yazarları" filminin sizi etkileyen sahneleri hangileridir?

Verilerin Analizi

Bu çalışmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, bir metindeki belirli kelime veya kavramların varlığını, anlamını ve ilişkilerini analiz eden bir yöntemdir. Böylece metnin verdiği mesajla ilgili çıkarımlar yapılır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). İçerik analizinin amacı, benzer verileri kavramsallaştırmak, benzer kavramları bir kategori altında toplamak ve okuyucunun anlayabileceği şekilde yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Geçerlik ve Güvenilirlik

Bu çalışmada, veri toplama aracının geçerliliğini sağlamak için alanda çalışan uzmanlardan görüş alınmıştır. Öncelikle araştırmaya katılan öğretmenlere birer temsil verilmiştir (Ö.1, Ö.2, Ö.9) Daha sonra veriler araştırmacı tarafından birçok kez okunmuş ve bunlar kavramsal hale getirilmiştir. Bu şekilde elde edilen kodlar kategorilere ayrılarak sınıflandırılmıştır. Her bir kategori daha önce belirlenen tema başlıkları altında verilmiştir. Böylece çalışmanın iç geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada nitel veriler sayısallaştırılmıştır. Temalar, kategoriler ve kategorilere ait kodlar frekans değerleri ile birlikte şekiller üzerinde gösterilmiştir. Ayrıca her bir koda ilişkin kullanılan temsil de şekiller üzerinde belirtilmiştir. Öğretmen görüşmelerinden toplanan veriler doğrudan alıntılar kullanılarak güvenilirlik artırılmıştır. Araştırmanın tüm aşamaları ayrıntılı olarak anlatılmış ve araştırmacı araştırmanın her aşamasında etkili olmuştur.

Bulgular

Nitel veri analizi sonucunda okullardaki sosyo-ekonomik ve kültürel yapı farklılıklarını konu edinen eğitim içerikli filmlere ilişkin öğretmen görüşleri üç tema altında toplanmıştır. Bunlar öğretmenlik mesleğine yaklaşıma etkisi, sınıftaki sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklardan kaynaklanan sorunları en aza indirmeye katkısı ve filmlerin öğretmenleri etkileyen sahneleridir.

Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapı Farklılıklarını Konu Edinen Eğitim İçerikli Filmlerin Öğretmenlik Mesleğine Yaklaşıma Etkisi

Tüm katılımcılar izledikleri eğitim içerikli filmin öğretmenlik mesleğine yaklaşımlarını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Bu olumlu etkilere ilişkin iki kategori ortaya çıkmıştır. Bunlar öğrenciye yaklaşım ve iletişimidir. Öğrenciye yaklaşım kategorisinde öğrenciyi önce "birey" olarak kabul etme, her öğrencinin öğrenebileceğini savunma, öğretmenin sınıfa rol-model olması yer almaktadır. Filmlerin öğrencilerle olumlu iletişim kurmaya etkisi hakkında iki kod ortaya çıkmıştır. Bunlar etkili iletişim yöntemlerini kullanma ve meslektaşları ile iş birliği yapmadır. Filmlerin öğretmenlik mesleğine yaklaşıma etkisi teması altındaki öğretmen görüşleri şunlardır:

Tablo 1: Araştırmada elde edilen ana tema, alt tema ve kodların dağılımı

Tema	Kategori (Alt Tema)	Kod	n
Öğretmenlik Mesleğine Etkisi	Öğrenciye yaklaşım	Her öğrenciye birey olarak görmek (Ö.1 Ö.2, Ö.3, Ö.5, Ö.7)	8
		Her öğrencinin öğrenebileceğini savunma (Ö.4, Ö.8)	
	İletişim	Etkili iletişim yöntemlerini kullanma (Ö.2, Ö.4, Ö.5, Ö.6, Ö.9) Meslektaşları ile iş birliği yapma (Ö.5)	6
Sınıf İçi Sorunların Çözümüne Etkisi	Değer ve beceri eğitimini ön plana çıkarma	Empati (Ö.1, Ö.2, Ö.4, Ö.7, Ö.8) Sevgi-saygı (Ö.3, Ö.4, Ö.7) Farklılıkları kabul (Ö.2, Ö.6) Önyargılı olmama (Ö.1, Ö.8)	12
	Dezavantajı göz önüne alma	Bireysel farklılıkları önemseme (Ö.1, Ö.2, Ö.3, Ö.4, Ö.7, Ö.8)	7
Etkileyici Sahnelerin İçeriği	Öğrenciyi kazanma	Derse yönelik olumlu tutum geliştirme (Ö.1, Ö.6, Ö.8, Ö.9) Öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmesi (Ö.7)	6
	Öğretmen nitelikleri	Farkındalık kazandırma (Ö.2) Ön yargı taşımama (Ö.3, Ö.5) Kararlılık (Ö.4)	3

“Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilere yaklaşım konusunda öğretmenlerin bir kez daha kendini sorgulaması gerekiyor.” (Ö.1)

“Öğrencilere karşı hoşgörülü olmanın önemini ve ayrımcılık yapılırsa ne gibi sorunlar çıkabileceğini gördüm. Öğretmenliğin sadece ders vermekle ilgili olmadığını, öğrencilerin problemlerini çözmeden ve onlarla bağ kurmadan onların derslerinde başarılı olamayacaklarını anlamamı sağladı.” (Ö.2)

“Başarılı olmak isteyen her öğretmenin izlemesi gereken bir film. Öğretmen öğrencilerin içindeki sesleri duyabilmeli ve onlara ışık olabilmeli. Öğretmenlerin öğrencilerin okul dışındaki yaşantılarını göz ardı etmemesi gerektiğini vurgulayan bir film.” (Ö.3)

“İnsanların birbirlerine saygı, sevgi ve temiz duygularla bağlandıklarında, o ortamın huzurlu bir ortam olabileceğini gösteren bir film. Sınıftaki etnik ve sosyal farklılıklara rağmen öğretmenin başarısı beni daha da cesaretlendirdi. Ayrıca sınıftaki olumsuzluklara daha geniş bir perspektiften bakmam gerektiğini de gösterdi. Farklı sosyo-ekonomik ve kültürel yapıya sahip bölgelerde öğretmenlik yapmanın ne denli zor bir iş olduğunu fark ettim. Sınıf sorunlarına sakin yaklaşım, öğrencilerin yaş ve davranış düzeylerini dikkate alarak doğru rehberlik sağlama bağlamında beni etkiledi.” (Ö.4)

“Çalıştığım okul, sosyo-ekonomik yapısı gereği şehir merkezi ile bütünleşmede sorun yaşayan bir okul. Öğrencilerin davranışlarının ve akademik başarısızlıklarının arkasındaki sebeplerin önemini hatırladım. Psikolojik danışma servisinden öğrencinin sosyal çevresi hakkında bilgi almanın, olumsuz davranışların nedenlerine değinmenin ve öğrenciyi incitmemenin önemine dikkat çekti. Sınıfta kişisel tartışmalara girmemek, ders sonrası öğrenci ile bire bir iletişim kurmak, öğretmen olmanın yasal üstünlüğünü kullanmamak, baskı uygulamamak, gibi faktörlerin önemi açısından faydalı oldu. Öğretmenlik bir meslektir. Ancak önceliği sevgi ve anlayıştır.

Her öğrenci farklı ve bireyseldir. İnsan, vatandaş ve öğrenci sırasını doğru yaparsanız sorunlara daha kolay çözüm bulursunuz. İnsanın sadece insan olmasından kaynaklanan temel hakları vardır. Filmi izlediğimde bunu bir kez daha anladım.” (Ö.5)

“Birbirinden farklı pek çok öğrenciyle karşılaştığımızı gördüm. Esasında farklı olmadıklarını sadece tercihlerinin yanlış olduğunu her platformda belirttim” (Ö.6)

“Hem birey hem öğretmen hem de bir öğreten olarak evrensel insani değerleri içeren filmler beni çok etkiler. İnsanın sadece insan olmasından kaynaklanan temel haklara sahip olmasının önemini öğrencilere kavratmamda görsel materyallerin önemini anlıyorum.” (Ö.7)

“Bu filmi izledikten sonra öğrenci profili ne kadar farklı olursa olsun her kesime yönelik bir eğitim öğretim şeklinin mutlaka olduğunu anladım.” (Ö.8)

“Eğer yeterli sabır gösterilirse, çocukları yargılamadan davranışları anlaşılmasına çalışılırsa, onların da öğretmeni mutlaka anlayacağına olan inancım pekişti. Öğrencilerin zorluklarını çözmede desteklenmemesi durumunda ne gibi sorunlar çıkabileceğini gördüm.” (Ö.9)

Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapı Farklılıklarını Konu Edinen Eğitim İçerikli Filmlerin Sınıf İçi Sorunların Çözümüne Katkısı

Katılımcıların izledikleri eğitim içerikli filmin sınıf içi sorunların çözümüne katkısına ilişkin iki kategori ortaya çıkmıştır. Bunlar değer ve beceri eğitimini ön plana çıkarma ve dezavantajı göz önüne almadır. Değer ve beceri eğitimi kategorisinde empati, sevgi-saygı, farklılıkları kabul, ön yargılı olmama; dezavantajı göz önüne alma kategorisinde ise bireysel farklılıkları önemseme yer almaktadır.

Filmin sınıf içi sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıkların en aza indirilmesinde katkısı ile ilgili görüşler şunlardır:

“Bireysel farklılıkları daha çok önemsemeye başladım. Öğrencileri bilgiyle depolamaktan ziyade, bilimsel

yöntemlerin, keşiflerin daha önemli olduğuna olan inancım arttı.” (Ö.1)

“Bence farklılıklara yönelik saygının olmadığı bireylerin ilerde ayrımcılık, kendi gibi olmayana nefret duygusu besleyebileceği konusunda yol gösteriyor. Öğretmen farklılıklara yönelik saygıyı empati becerisi kazandırarak sağladı.” (Ö.2)

“Kültür çatışması özellikle ilköğretim seviyesinde çok fazla yaşanmıyor, daha çok ekonomik farklılıklar sorun yaratabiliyor. Bu sorunların çözümünde bireysel farklılıkları göz önüne alıyorum. Not ile ölçülenin bilgi olduğunu, bunun bir kişilik ve karakter belirleyicisi olmadığını tekrar ederim. Bunların evrensel tutum olduğunu özgürlük yazarları gibi filmler anlatmaktadır. Öğrenciler hangi yönden farklı olurlarsa olsunlar sevgi, saygı hoşgörü gibi değerlerde birleşilebilir. Bu şekilde hem akademik başarı hem de iletişim kopuklukları giderilir. İnsanları davranışlarına bakarak yargılamama ve bunu tüm öğrencilere öğretme konusunda farkındalığımı geliştirdi.” (Ö.3)

“Öğrencilerin hepsi bir şekilde suça karışmış ve aileleri alt sınıfa mensup. Öğrenciler sadece okuldan değil, birbirlerinden de nefret ediyor. Ben de öğrenciler arasında ekonomik farklılıkların olduğu bir okulda çalışıyorum. Onlara empati becerisi kazandırarak sevgi, saygı değerleri öğretmenin önemini daha iyi anlıyorum.” (Ö.4)

“İzlediğim filmler öğrencinin aile yapısı, ailenin eğitim durumu, gelir düzeyi, kardeş sayısı, aile içi şiddet, beslenme durumu, bir işte çalışıp çalışmama, evin fiziksel durumu gibi birçok şeyin göz önüne alınması gerektiğini ortaya koyuyor. Öğrencilerin yaşadıkları kentin imkânlarına ulaşabilirlik düzeyi, diğer öğrenciler tarafından dışlanma durumunu dikkate alarak sınıf içi iletişimi güçlendirmeye çalışıyorum. Çalıştığım okulda öğrencilerin ortak noktalarını tespit edip onların dikkatini bu noktaya çekmeye öncelik veriyorum. Filmlerin farklılıkları en aza indirip belirli konular üzerine birleştirebilmemde etkili olduğunu söyleyebilirim.” (Ö.5)

“Farklı tercihlerin olabileceği ve farklılıkların zenginliğimiz olduğunu anladım. Bazen üzülürüm ama sorunların üstesinden geldim. Örnek aldığım durumlar oldu.” (Ö.6)

“Tüm insanların eşit, özgür, adil bir şekilde yaşaması gerektiğini derslerimde sürekli vurgularım. Ayrıca bir öğretmen olarak öğrencilerim arasında her zaman tam bir eşitlik prensibiyle hareket ederim. İzlediğim filmler farklı sosyo-ekonomik ve kültürel yapıda olan öğrencilere her çocuğun kendine özgü olduğu anlayışıyla yaklaşmanı sağladı. Öğrenciler hakkında detaylı bilgi sahibi olmadan onları sadece dışardan gördüğümüz kadarıyla yargılamamanın doğru olmadığı konusunda fikir sahibi olmama yardımcı oldu.” (Ö.7)

“Empati becerisi oluşturma, öğrencilerin diğer insanlara karşı ön yargılarını sorgulamaları gerektiğini bu tarz filmleri izleyerek sağlamaya çalıştım. Bazen göremediğimiz yanlışları film ve yaşanmış hikâyeler bizlere gösterip doğrusunu öğretebiliyor.” (Ö.8)

“Sadece akademik başarıya odaklanarak öğrenciyi değerlendirmemeliyiz. Doğru sosyalleşmelerine elimden geldiğince destek olmaya çalışıyorum. Her öğrenciyi farklı bir birey olarak ama diğerleriyle eşit bir şekilde görmemi sağladı.” (Ö.9)

Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapı Farklılıklarını Konu Edinen Eğitim İçerikli Filmlerde Öğretmenleri En Çok Etkileyen Sahnelerin İçeriği

Katılımcıların izledikleri eğitim içerikli filmde kendilerini etkileyen sahnelerin analizi sonucunda iki kategori ortaya çıkmıştır. Bunlar öğrenciyi kazanma ve öğretmen nitelikleridir. Öğrenciyi kazanma kategorisinde derse yönelik olumlu tutum geliştirme, öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmesi ve farkındalık kazandırmaya ilişkin sahneler; öğretmen nitelikleri kategorisinde ise ön yargı taşımama ve kararlılığa ilişkin sahneler yer almıştır.

Kategorilere ilişkin başlıca öğretmen görüşleri şunlardır:

“Öğrencilerin bir sonraki yıl öğretmenleri dersi girmeyeceği için üzüntü duydukları sahne.” (Ö.1)

“Hoşgörü Müzesi ziyareti.” (Ö.2)

“İslahevinden gelen öğrencilerin öğretmeni tedirgin etmemesi.” (Ö.3)

“Entegrasyon programındaki seçimi ve kararlı tavrı: "hukuk okuyup bir çocuğu savunmak zorunda kalırsam savaş kaybedilmiş demektir, asıl savaş sınıfta verilmeli.” (Ö.4)

“Boynuna taktığı incilerden uyarılara rağmen vazgeçmemesi.” (Ö.5)

“Başarılı bir öğrencinin Eren'in sınıfına geçmek için okul müdüresine ile konuşması.” (Ö.6)

“Özgürlük Yazarları” günlüğünün hazırlanması.” (Ö.7)

“Çizgi oyunu ve öğrencilerin kendilerini ifade edişi.” (Ö.8)

“Öğrencilerin kendileri ile ilgili hikâyeleri söyleme cesareti.” (Ö.9)

Tartışa ve Sonuç

Farklılıklar Foxman ve Easterling (1996) tarafından bir topluluk içindeki bireylerin kimlik, coğrafi köken, deneyim, inanç, değer yargıları, yaş, cinsiyet, demografik yapı, iş deneyimi, fiziksel yeterlilik, eğitim düzeyi, aile durumu, kişilik, yaşam tarzı, cinsel yönelim, ideoloji, sosyo-ekonomik durum gibi özelliklerin farklılığı olarak nitelendirilir Akt. Memduhoğlu,2011). Eğitim-öğretim sürecinde bu bireysel farklılıklar zaman zaman bazı sorunlara neden olmaktadır. Nitekim yoğun göçün, kentsel mekanlarda yoksulluğun artmasına, kentlerin sosyo-ekonomik düzeyi düşük alanlarında marjinal iş kollarının yaygınlaşmasına ve gecekondu alanlarının ortaya çıkmasına yol açtığı bilinmektedir. Yaşanan yoğun göçle beraber ekonomik eşitsizliğin de kentlerde arttığını görüyoruz. Sosyo-ekonomik eşitsizlik ve kültür farklılığı kentlerin sosyal yapısının temel özelliğini oluşturuyor. Bu çalışmada sosyo-ekonomik ve kültürel farklılığın okullarda ortaya çıkardığı davranış sorunlarının çözümünde eğitim içerikli filmlerin rolü, sosyal bilgiler öğretmenleri üzerinden ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmaya konu olan eğitim içerikli filmlerin ortak özelliği; kentlerin sosyo-ekonomik yönden zayıf ve yoğun göç almış bölgelerinde yaşayan dezavantajlı öğrenciler ile öğretmen ilişkilerini, eğitim sisteminin de bir eleştirisini yaparak yansıtmalarıdır. Bu filmlerde öğrenciler derslere karşı ilgisiz; öğretmenler ise sıra dışı yöntemleri ile olumsuz öğrenci davranışlarını ortadan kaldırmaya çalışmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamının yalnızca bir filmi (Özgürlük Yazarları) izledikleri tespit edilmiştir. Öğretmenler izledikleri filmin öğretmenlik mesleğine yönelik

olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Bu bulgu alanyazında yapılan çalışmaların pek çoğuyla uyum göstermektedir. Yapılan bir çalışmada eğitimcilerin izlemiş olduğu eğitim içerikli filmlerin sınırlı sayıda olduğu; ancak öğretmenlerin, izledikleri filmlerden olumlu yönde etkilendikleri ortaya çıkmıştır (Oruç ve Sarıbudak, 2015). “Her çocuk özeldir” filmi üzerine yapılan bir çalışmada filmi izleyen tüm usta öğreticilerin filmden olumlu yönde etkilendikleri görülmüştür. Film izledikten sonra usta öğreticiler, öğrencilerinin topluma kazandırılması için yeni görev ve sorumluluklar yüklenmişler; bunun ancak iyi bir iletişimle sağlanacağını belirtmişlerdir (Kesici, 2018). Eğitim içerikli filmlerin olumlu etkilerini ortaya koyan bir çalışmada özel eğitim bölümü öğrencilerinin alanlarıyla ilgili filmleri izledikten sonra tutumlarında olumlu gelişmeler olduğu saptanmıştır (Alptekin ve Vural Batık 2013). Özensoy (2019) öğretmen adaylarına insan hakları ve demokrasi öğretiminde filmlerin olumlu etkisine dikkat çekmiştir. Çevre eğitiminde de eğitim içerikli filmler öğretim sürecine olumlu katkı sağlamıştır (Benzer, Yıldırım ve Önder, 2019).

Katılımcılar izledikleri filmin kendilerini öğrencilere yaklaşım ve onlarla iletişim kurma boyutunda etkilediğini belirtmişlerdir. Ancak öğrenciyle iletişim halinde olma durumunun sınıf içi ve okul içi iletişimle sınırlı kaldığı söylenebilir. Çalışmada öğretmenlerin öğrencilerinin okul dışındaki sorunlarıyla ilgilendiklerine dair bir veriye ulaşılmamıştır. İpek ve Terzi'nin (2010) çalışmasında öğretmenlerin sınıf içi iletişimde kendilerini çok iyi, okul dışı öğrenci iletişimde orta olarak değerlendirdiği ortaya çıkmıştır. Çalışmamızın bulgularında öğrencilere yaklaşım boyutunda filmin etkilerinin şunlar olduğu tespit edilmiştir: Öğrencilerin önce birey ve insan olarak görülmesi, her öğrencinin uygun yöntem ve yaklaşımla öğrenilebilir olduğuna inanılması, öğrencilere rehberlik yapılması. Öğrenciyle iletişim kurmada temel unsurlar ise olumsuz davranışların arkasında yatan nedenleri gözeterek öğrenciye yaklaşma ve öğrenciyle bağ kurmaya öncelik verme şeklindedir. Bu nitelikler öğretmenlerde bulunması gereken özelliklerdir. Güçlü'ye (2011) göre öğretmenler öğrencilerine içten davranmalı, onları dinlemeli, öğrencilere karşı iyi bir gözlemci olmalıdır. Sezer (2018) de araştırmasında sınıf yönetiminin öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal gelişimini etkilediğini ortaya koymuştur. Altunbay ve Alaca (2021) eğitim içerikli filmlerde öğretmenlerin çoğunlukla disiplinli ve güven verici olduğunu belirtmiştir. Nitekim öğretmenlere göre çalışmaya konu olan eğitim içerikli film, öğrencilerin davranış ve akademik sorunlarının arkasında yatan nedenleri gözetme, öğrenciyi tanıma ve onları önce birey olarak kabul etme gibi unsurların sorunların çözümünde anahtar işlev üstleneceğini düşündürmüştür. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrencilerin olumsuz davranışlarından kaynaklı sorunların çözümünde geleneksel metotlar yerine alternatif metotlardan etkilendiği söylenebilir. Bu metotların oluşması için, öğrencilerin bireysel farklılıklarının gözetilmesi, onların okul dışında buldukları aile, arkadaş çevresi gibi sosyal ortamlarının göz önüne alınması, davranışlarının altında yatan yaşantıların anlaşılması, sorunların çok boyutlu ele alınması gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülebilir. Filmde öğretmenin sınıftaki davranış sorunlarına yaklaşırken takındığı sıra dışı tavır, öğrencilerin derse ilgilerini çekme yöntemleri, onların kendilerini gerçekleştirme potansiyelini ortaya çıkarması gibi

niteliklerinin katılımcıları etkilediği söylenebilir. Nitekim bir katılımcının da dediği gibi film, öğretmenlere “öğrencilerin içindeki sesleri duyabilme” “onlara ışık olabilme” ve “öğrencinin okul dışındaki yaşantılarını göz ardı etmeme” konusunda farkındalık kazandırabilmektedir.

Film, değer ve beceri eğitimini ön plana çıkarılarak sınıf içi sorunların ortadan kaldırılabilmesi yönünde etkili olmuştur. Öğrenci ve öğretmenlerin empati ve ön yargıların fark edilmesi becerileri ile farklılıkları kabul, sevgi ve saygı değerleri kazanması, sınıf içi sorunların çözümünde oldukça etkili bulunmuştur. Öğrencilere empati becerisi kazandırma üzerine yapılan bir çalışmada öğrencilerin bu beceriyi öğrenebildiği ortaya çıkmıştır. Aynı çalışmada öğrenciler empati kurulan kişiye yönelik önyargılı ifadelerden ve genellemelerden kaçınma boyutunda nitelikli ürünler ortaya koymuşlardır (Yılmaz, 2016). Bu değer ve becerileri öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarında davranışları ile göstermeleri öğrenciler için rol model olabilir. Nitekim belli özellikleri taşıyan sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrencilerine rol model olduğu Tonga (2017) tarafından da belirtilmiştir. Filmin, dezavantajlı öğrencilerin bireysel farklılıklarının önemsenmesi boyutunda da öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarına yansıdığı ortaya çıkmıştır. Okullarda dezavantajlı çocukların ihtiyaçlarının belirlenmesi ve onların ilgi ve tutumlarının geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılmasının yararlı olacağı Safrankova ve Zatopkova'nın (2017) çalışmalarında da ortaya çıkmıştır.

Filmi izleyen öğretmenler sosyo-ekonomik farklılıklardan kaynaklı sorunların çözümünde bu öğrencilerin sosyo-ekonomik özelliklerinden dolayı ortaya çıkan bireysel farklılıklarının göz önüne alınmasının da etkili bir çözüm olduğunu düşünmüşlerdir. Öğrencilerin okul dışındaki yaşamlarında ne gibi zorluklar yaşadıklarını bilmek, bu konuda onları destekleyen bir tutum geliştirmek öğrencilerin okula uyumu ve akademik başarılarını arttırabilir. Öğretmenlerin sınıf içinde istenmeyen davranışlara yönelik olumsuz bir tutum içinde oldukları Özbilen, Canbulat ve Hamurcu'nun (2020) çalışmalarında ortaya çıkmıştır. Yine bu davranışlarla başa çıkmada öğretmenlerin ceza verme, olumlu davranışı ödüllendirme, görmezden gelme, sözlü uyarı, beden dili ve sözsüz iletişim gibi stratejiler kullandıkları ortaya konmuştur (Kaya, 2018). Lewis (2008) öğretmenlerin sınıf içi sorunların çözümünde demokratik süreçleri benimsemeye istekli görünseler de büyük ölçüde otoriter amaçlar taşıdıklarını belirtmiştir. Başka bir çalışmada da öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları sorunları çözmede en çok kullandıkları yöntemlerden birinin sözlü uyarı olduğu belirtilmektedir (Uğurlu, Doğan, Şofortakıncı, Ay ve Zorlu, 2013). Bu yöntemlerin başarılı olup olmadığı tartışmalı bir konudur. Filmde öğretmen, sınıf içi sorunları bu yöntemlerle çözememektedir. O'nun kendine özgü yöntemleri vardır. Bu yöntemleri uygularken oldukça doğal davranmakta, sabır göstermekte ve öğrencilere değer vermektedirler. Öğretmenin bu yaklaşımı öğrenciler tarafından samimi bulunmakta ve süreç içinde öğretmen ve öğrenciler arasında bir bağ oluşmaktadır. Katılımcıların da belirttiği gibi öğrencileri sadece davranışları ile değerlendirmeyip; onların her birinin kendilerine özgü özellikleri olduğu göz önüne alınmalıdır. Öğrencilerde olumsuz davranışları ortaya çıkarak yaşantılar, düşünceler ve duygular iyi anlaşılmadığı sürece bunların ortadan kaldırılması zorlaşmaktadır. Bu süreçte sınıfta

farklılıklara değil ortak noktalara odaklanarak sınıf içi bağın güçlendirilmesi, filmin sınıf içi sorunların çözümünde öğretmenlere verdiği mesajlar arasında gelmektedir. Gürdoğan-Bayır (2019) çalışmasında, sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri; dezavantajlı öğrencilerin sorunlarının nedenini ortaya koyarak, öğrenciye güven vermek, onlara eşit davranmak ve model olmak gibi yollarla eğitim sürecinin gerçekleştirilebileceğini belirtmiştir. Eğitsel film ve videoların karmaşık konuların öğretilmesinde ön örgütleyici olması, bilimsel kavramların öğretimini kolaylaştırması, sabırsız öğrenenler için dikkati toplama özelliğinin bulunması gibi öğretici yönleri de vardır (Akbaş, Canoğlu, ve Ceyhan, 2015).

Öğretmenler filmde öğrenciyi kazanma ve öğretmen niteliklerine ilişkin sahneleri akılda tutmuştur. Kara ve Avcı'nın (2018) çalışmalarında öğretmenlerin izleyip etkilendikleri eğitim içerikli filmlerde en fazla akılda tutulan sahneler bireysel çaba, öğretmen desteği ve başarı sahneleridir. Öğrencilerin olumsuz davranışlarının ortadan kaldırılması, derse yönelik olumlu tutum geliştirilmesi, çok yönlü düşünme becerisi kazandırılması, akademik başarının artırılması her öğretmenin arzu ettiği bir durumdur. Olumsuz durumları ortadan kaldırarak öğrencilerin yaşamlarında ve davranışlarında arzu edilen değişimin yaratılması eğitimin de temel amacıdır.

Yazar Katkı Oranı

Yazar çalışmada başka bir yazarın katkısı olmadığını ve çalışmanın son halini okuduğunu ve onayladığını beyan etmektedir.

Etik Kurul Beyanı

Bu çalışma Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Yayın Etik Kurulu tarafından 19/03/2021 tarih 2021/04 sayılı etik kurul kararı ile yürütülmüştür.

Çatışma Beyanı

Yazar bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını bildirmektedir.

Kaynaklar

- Adaman, F. & Çağlar, K. (2005). *Türkiye'de büyük kentlerin gecekondulu ve çöküntü mahallelerinde yaşanan yoksulluk ve sosyal dışlanma*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Araştırma Vakfı Yayınları.
- Akbaş, O. Canoğlu, S.N. & Ceylan, M. (2015). Eğitsel Kısa Film ve Videoları Yeniden Düşünmek: Eğitsel Kısa Film ve Video Yarışmasına İlişkin Bir Değerlendirme, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 8(2), 282-296. <https://doi.org/10.5578/keg.9160>
- Akıncı, B., Nergiz, A., & Gedik, E. (2015). Uyum süreci üzerine bir değerlendirme: Göç ve toplumsal kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 58-13.
- Godwin A. Akpan, Emmanuel O. Essien & Okure S. Okure, (2013). Conceptual Analysis and Implications of Students' Individual Differences to Curriculum Implementation in Technical Education. *International Education Studies*, 6(3), 156-161. <https://doi.org/10.5539/ies.v6n3p156>
- Alptekin, S., Vural- Batık, M. (2013). Özel Eğitim Bölümü Öğrencilerinin Yetersizlikten Etkilenmiş Kişilere Yönelik Tutumlarına Özel Eğitim Dersinin Etkisi, *International Journal of Educational Research*. 4(4). 18-34.

- Altunbay, M. & Alaca, J. (2021). Öğretmen temali filmlerde sunulan "ideal öğretmen" modeli. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230),409-422. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.685711>
- Aytaç, Ö. (2016). Kent, Yoksulluk ve Sosyal Düzensizlik Potansiyeli, *Mukaddime*, 7(1), 135-155. <https://doi.org/10.19059/mukaddime.50521>
- Balkar, B. (2008). Öğrenciler arasındaki sosyal ve ekonomik farklılıkların öğrenci ilişkileri ve öğretim süreci üzerindeki etkisine ilişkin öğretmen görüşleri. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (3), 29-46.
- Berber, A., Anılan, B., Odabaş, İ.N. & Alkan, D. (2019), Fen bilimleri öğretmen adaylarının eğitimde çizgi Filmin Kullanımına İlişkin Görüşleri, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(28). <https://doi.org/10.17494/ogusbd>
- Benzer, S., Yıldırım, G. E. & Önder, N. A. (2019). Eğitsel Filmlerin Çevre Sorunlarına Yönelik Tutum ve Farkındalığa Etkisi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(4), 757-771. <https://doi.org/10.24315/tred.526233>
- Bozan, İ. & Kaştan, Y. (2018). Göç Yaşamış Öğrencilerin Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri: Bir Durum Çalışması . *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(10), 225-248. <https://doi.org/10.20860/ijoses.447898>
- Büyükoztürk, Ş., Çakman, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2018). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Yayınları.
- Creswell, J. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2. Baskı). USA: Sage Publications.
- Erkan, S. (2011). Farklı sosyoekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40 (40), 186-19.
- Foxman, E. & Easterling, D. (1999). The representation of diversity in marketing principles texts: An exploratory analysis. *Journal of Education for Business*, 74(4), 285-288.
- Güçlü, N. (2011). Sınıf yönetimi (12. Baskı). Leyla Küçükahmet (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Gürdoğan Bayır, Ö. (2019). Dezavantajlı gruptaki çocuklarla eğitim süreci: sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Armağan Özel Sayısı*, 451-464. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.548528>
- Gündüz, M. & Altınbaş, Ş. (2018), Türk sinemasında eğitim içerikli filmlerde okul yöneticisi tasviri, *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 9(18), 53-77.
- İmik-Tanyıldızı, N. & Karabulut, N. (2018). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların çizgi ve dizi filmlere yönelik düşüncelerinin incelenmesi, *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi* 4 (9), 86 – 102.
- İpek, C. & Terzi, A. (2010). İlk ve ortaöğretim kurumlarında öğretmen-öğrenci ilişkilerinin öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi: Van ili Örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(5), 433-456.
- Kara, C. & Avcı, N. (2018). "İzledim, etkilendim, etkiledim (mi?)": çeşitliliğe odaklanan filmlerle ilgili öğretmen

- görüşleri. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 724-741. <https://doi.org/10.19145/egifder.348420>
- Kaya, M. (2018). İstenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik yönetim stratejileri ve yöntemlerinin incelenmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 98-109. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.489128>
- Kazu, İ. (2018). Sosyo-Ekonomik açıdan dezavantajlı kişilerin eğitimleri sırasında karşılaştıkları sorunlar. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (34), 38-47. <https://doi.org/10.14582/DUZGEF.1912>
- Kesici, A. (2018). Yetişkin Eğitimi Bağlamında “Her Çocuk Özeldir” Filminin Usta Öğretici Adaylarının Çıracık Yetiştirme Anlayışına Etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (2), 307-321. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.388613>
- Kezer, F. & Çetiner, K. (2019). MEB tarafından öğretmenlere önerilen eğitim içerikli filmlerin ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 10(3), 202-218. <https://doi.org/10.21031/epod.547240>
- Küçükali, R.& Özdemir, H. Ç. (2018). Göç etmiş ailelerin ilköğretim çağındaki çocuklarının yaşadıkları sorunların değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 2149-2158.
- Lewis, R. (2008). Understanding Pupil Behaviour: Classroom Management Techniques for Teachers (1st ed.). David Fulton Publishers. <https://doi.org/10.4324/9780203883914>
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018). Mesleki Çalışma Dönemi ve Aday Öğretmen Yetiştirme Programı Örnek Film Listesi. Erişim adresi: https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/17153259_FYLM_LYSTESY_17.09.2018_.pdf.
- Memduhoğlu H.B. (2011). Liselerde farklılıkların yönetimi: bireysel tutumlar, örgütsel değerler ve yönetsel politikalar, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 37 – 53.
- Merriam, S. (2009). *Qualitative research: A Guide to design and implementation*. San Francisco: CA: Jossey Bass.
- Oruç, Ş.& Sarıbudak, D. (2015). Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin eğitim içerikli filmlerin eğitim ortamlarına etkisine ilişkin görüşleri. *International Journal of Field Education*, 1 (1), 19-42.
- Özbaş, M. (2018). Dezavantajlı sosyolojik tabakalarda zorunlu eğitim sürecini etkileyen değişkenler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(49), 1143-1154, <https://doi.org/10.24106/kefdergi.434262>
- Özbilen, F. M., Canbulat, T. & Hamurcu, H. (2020). Öğretmenlerin çokkültürlülük algıları ile sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Kastamonu Education Journal*, 28(4), 1867-1881, <https://doi.org/10.24106/kefdergi.4142>
- Özensoy, A. U. (2019). Use of movies in human rights and democracy teaching. *international Journal of Education & Literacy Studies* 7(4), 129-135.
- Öztaş, S., Anıl, N.K. & Kılıç, B. (2013). Tarihi film veya tarihi dizilerin tarihe ilgiyi artırmada etkisine ilişkin MYO öğrencilerinin görüşleri, *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 3(4), 107-121.
- Safrankova, A.& Zatopkova, K. (2017). Teachers' evaluation of importance of selected determinants of education of socially disadvantaged pupils. *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science*, 10(1), 24-33.
- Sezer, S. (2018). Öğretmenlerin sınıf yönetimi tutumlarının öğrencilerin gelişimi üzerindeki etkileri: Fenomenolojik bir çözümleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 534-549, <https://doi.org/10.16986/HUJE.2017031319>
- Sevinç, Z. (2014). 2000 sonrası yeni türk sineması üzerine yapısal bir inceleme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(40), 97-118.
- Şahnagil, S.& Güler, T. (2019). Kentlilik bilincinin oluşumu ve kente entegrasyon sürecinde hemşehri derneklerinin etkisi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 17(4), 91-105, <https://doi.org/10.11611/yead.570262>
- Şirin, S. (2005). Socieconomic status and akademik achievement: A meta analytic review of research. *Review of Educational Research*, 417-453.
- Tofur, S. (2018). Sinematografik anlatıda hersey-blanchard durumsal liderlik modeli: Koro Filmi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 822-837. <https://doi.org/10.30831/akukeg.399319>
- Tonga, D. (2017). Rol model olarak sosyal bilgiler öğretmeni. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2).
- Uçuş, Ş. (2016). Dezavantajlı çocukların velilerine uygun olarak hazırlananaile katılım etkinliklerinin (AKE) değerlendirilmesi:Nallıhan Örneği. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 1-20. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.61586>
- Uluocak, G. (2009). İç göç yaşamış ve yaşamamış çocukların okulda uyumu. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26.
- Uğurlu, C. T., Doğan, S., Şofortakımcı, G., Ay, D. & Zorlu, H. (2014). Öğretmenlerin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme stratejileri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turcic*, 9 (2), 577-602. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.6175>
- UNESCO. (2016). Education 2030: Incheon declaration and framework for action for theimplementation of sustainable development goal 4. Paris: http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/education-2030-incheon-framework-for-action-implementation-of-sdg4-2016-en_2.pdf adresinden alındı.
- Ünal, O. (2020). Eğitim temalı Türk filmlerinde yer alan değerlerin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*,18 (39), s.107-136. <https://doi.org/10.34234/ded.608530>
- Tanase, M. (2013). Meeting student needs in the freedom writers movie: an activity in a classroom management course. *Journal of Invitational Theory and Practice*, 19, 4-14.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (9. Baskı). Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Yılmaz, S. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde empati. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 1-19.

Extended Summary

Introduction

The socio-economic and cultural structure difference is a situation we frequently encounter in school environments in cities that receive immigration. In such cases, students experience many problems within the scope of school adjustment problems. These students are also the source of many problems in schools. If the families of the children cannot show sufficient performance in the development of the child due to the migration to the cities, the school functions as an important mechanism that can compensate for this deficiency. There are many movies about students with a low socio-economic profile. "Stand and Deliver," "Half Nelson," "The Class," and "Freedom Writers" are some of these films. Films reflect the characteristics of the society in which they are produced, and the social and economic structure. The current state of society is presented to the audience through the film's protagonists, people's view of various events and situations, the way they deal with problems, etc. elements such as are transferred within the fiction. Thus, the viewer's ideas about these events and situations can be enriched. Therefore, well-structured films serve as a means of disseminating culture and ideas. This study tries to reveal the views of social studies teachers who watched the aforementioned films about these films. This study aims to reveal the effects of educational films on social studies teachers' classroom practices.

Method

The films that are the subject of the research were determined by the Ministry of National Education recommended to the teachers and the films with the themes of socio-economic and cultural differences in the classrooms. These movies are "Stand and Deliver," "Half Nelson," "The Class," and "Freedom Writers". These are the movies that were previously watched by the researcher. The films were determined by the Ministry of National Education in-service training programs, the literature and the opinion of an expert academician. The researcher reached some of the social studies teachers working in public schools in İzmir via e-mail and telephone. 9 teachers gave feedback by stating that they watched at least one of these films and that they could participate in the research. Eight of the participants watched only the Freedom Writers movie; one of them stated that they watched both Freedom Writers and The Class films. These teachers were directed to the semi-structured interview form created by the researcher. The questions were arranged by taking the opinions of academicians working in the field of educational sciences; It was directed to two social studies teachers. Then, necessary corrections were made to ensure the clarity of the questions and their suitability for the purpose. On the other hand, the interview form was restructured because all of the teachers participating in the research watched the movie "Freedom Writers". Content analysis was used in the analysis of the data obtained in this study. In order to ensure the validity of the data collection tool, opinions were taken from the experts working in the field. First of all, a representation was given to the teachers participating in the research (Ö.1, Ö.2.Ö.9) Then the data were read many times by the researcher and they were conceptualized. The codes obtained in this way were classified into categories. Each category is given under the previously

determined theme headings. Thus, the internal validity of the study was tried to be ensured. In the study, qualitative data were digitized. Themes, categories and codes of the categories are shown on the figures together with their frequency values. In addition, the representation used for each code is also indicated on the figures. The reliability of the data collected from the teacher interviews was increased by using direct quotations. All stages of the research were explained in detail and the researcher was effective at every stage of the research.

Findings, Discussion and Results

Individual differences in the education-teaching process sometimes cause some problems. We see that economic inequality increases in cities with the intense migration. Socio-economic inequality and cultural differences are the main features of the social structure of cities. In this study, the role of educational films in solving behavioral problems caused by socio-economic and cultural differences in schools has been tried to be revealed through social studies teachers. The common feature of the educational films that are the subject of the research; The aim is to reflect the teacher relations with the disadvantaged students living in the socio-economically weak and heavily migrated regions of the cities by making a critique of the education system. In these films, students are indifferent to the lessons; Teachers, on the other hand, try to eliminate negative student behaviors with their extraordinary methods. It was determined that all of the teachers participating in the research watched only one movie (Freedom Writers).

Social studies course is a course that requires more effective communication skills with students compared to other courses in terms of its aims, gains, values and skills. Nine social studies teachers, who watched educational films about in-class problems arising from socio-economic and cultural differences, stated that the films contributed to the development of positive attitudes towards the teaching profession. It can be said that social studies teachers were influenced by the film to understand the feelings and thoughts of students who exhibit negative behaviors and to be a good model for them. The film made social studies teachers think that values such as love and respect, and skills such as empathy, communication and respect for differences are important elements in solving classroom problems. When we evaluate the behaviors expected from the teacher and the characteristics that the teacher should have, it is important that the teachers who watch the movies establish empathy with the main protagonist. The participants stated that the films made students aware of approach and communication. However, it can be said that being in contact with the student is limited to in-class and in-school communication. The teachers who watched the films in solving the problems arising from socio-economic differences observed that the problems could be solved by supporting the students and understanding the reasons behind their behavioral problems. The teachers kept in mind the scenes in the movie about the quality of the teacher and winning the student (teacher's success). The most important factor in minimizing prejudices arising from socio-economic and cultural differences in society is of course education. It can be said that the social studies course, which directly deals with social life, is a directly effective course in acquiring skills in this field. We do not evaluate students only with their external characteristics such as their behaviors;

Classroom management should be planned by taking into account the thoughts and feelings that reveal these behaviors. It is the desire of every teacher to eliminate the negative behaviors of the students, to develop a positive attitude towards the lesson, to gain multi-dimensional thinking skills, and to increase academic success. The main purpose of education is to create the desired change in the lives and behaviors of students by eliminating negative situations.

Author Contribution Rate

The author declares that no other author has contributed to the study and that he has read and approved the final version of the study.

Ethical Declaration

The purposes and procedure of the current study were granted approval from the ethical committee of the Manisa Celal Bayar University (Ethics Committee's Decision Date: 19.03.2021, Ethics Committee Approval Issue Numbers: 2021/04).

Conflict Statement

The author declares that there is no conflict of interest.